

DIMENSIUNEA ECONOMICĂ A SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE

ECONOMIC DIMENSION OF INTERNATIONAL SECURITY

Mr.drd. Cristian RUSU*

Perioada ultimelor decenii este caracterizată de o serie de evoluții care, în general, depășesc tiparele cunoscute anterior atât în concepție, cât și în practica economico-socială. Toate teoriile, indiferent de orientare, curent sau școală, estimează că prezentul, dar mai ales viitorul imediat se înscriu într-o evoluție către un nou tip de civilizație, unde se manifestă tot mai pregnant procesele globale care își pun amprenta asupra existenței și dezvoltării tuturor statelor.

Între aceste opinii, se remarcă, în mod deosebit, ideea referitoare la diversificarea interdependențelor economice dintre țările datorate descoperirilor științifice din domeniile microelectronicii, calculatoarelor, serviciilor de telecomunicații și completarea acestor interdependențe cu noi sectoare de activitate care vor produce schimbări profunde în societate, în general, și în economie, în particular. Totodată, viitorul va fi supus influenței și altor procese în curs de materializare, respectiv integrarea economică, socială și politică la nivel zonal și global, precum și mondializarea vieții economice.

The last decades are characterized by a series of developments that generally exceed the previously known patterns, both in concept and in economic and social practice. All theories, regardless of orientation, current school, estimates that the future, especially the immediate one, is part of a move towards a new type of civilization where there is an increasing challenge global processes that mark the existence and development of all states.

Among these opinions, it is noted, in particular, the idea on diversifying economic interdependence between countries due to scientific discoveries in the fields of microelectronics, computers, telecommunications and completing these interdependencies with new activity sectors that will produce profound changes in society, in general, and in economy, in particular. At the same time, the future will be under the influence of other ongoing processes, namely the economic, social, and political integration at regional and global level and the globalization of economic life.

Cuvinte-cheie: economie mondială; securitate economică; globalizarea economiei; economia Internetului; studiul economiei globale; societate informațională.

Keywords: *global economy; economic security; globalization of the economy; Internet economy; study global economy; information society.*

Factorul economic, după cel natural, are un rol cu totul special asupra civilizației umane, determinând schimbări radicale în toate sferile de activitate și în condițiile de viață ale oamenilor. Obiectivul unui sistem economic optim este să furnizeze producția maximă de bunuri și servicii de care are nevoie populația și să răspundă, în același timp, la cererea pieței sau a consumatorilor.

Totalitatea proceselor economice ale unui popor, organizat într-o formă statală, formează economia națională. Ea cuprinde toate structurile

și activitățile ce au rolul de a acoperi necesarul de bunuri materiale, servicii, cultură și educație ale populației. Economia națională a unei țări are o structură deosebit de complexă, cele mai importante unități structurale sunt ramurile economice, domeniile economice și sectoarele economice. Economiiile naționale sunt legate între ele, prin exporturi și importuri, iar tendința actuală este de contopire tot mai accentuată a acestora în cadrul economiei mondiale.

Economia mondială este formată din totalitatea economiilor naționale ale statelor lumii, indiferent de regimul politic, aflate în relații de interdependență generate de participarea la diviziunea internațională a muncii și la circuitul economic global. Aceasta

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: cristian1977rusu@yahoo.com

reprezintă latura economică a sistemului internațional și nu trebuie înțeleasă ca o sumă aritmetică a economiilor naționale, ea funcționează în funcție de dezvoltarea fiecărei țări și de relațiile statului respectiv cu celelalte state.

Evoluția economiei mondiale este influențată de interacțiunile cu economiile tuturor țărilor, iar amplificarea și intensificarea interdependențelor dintre economiile statelor constituie o caracteristică a lumii de azi. Niciuna dintre problemele dezvoltării economiei mondiale nu mai poate să fie analizată dacă nu se are în vedere marea diversitate tipologică a economiilor naționale și organizarea politică statală a țărilor ce participă la circuitul economic mondial. Ea funcționează ca un sistem de activități interconectate incluse într-o rețea globală, care are un caracter eterogen, complex și dinamic, ce se datorează atât marilor deosebiri dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, precum și structurilor economico-sociale existente în cadrul acestora.

Economia mondială în epoca actuală

Economia mondială contemporană se prezintă ca o structură foarte complexă și profund diversificată, unde dezvoltarea economiilor naționale se află, într-o măsură tot mai mare, sub influența participării lor la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial.

Economia mondială contemporană se confruntă cu probleme extrem de dificile pentru securitatea omenirii, ce generează mari distorsiuni în ansamblul activităților desfășurate în sfera producției, distribuției și consumului bunurilor materiale și serviciilor, cele mai importante fiind: subdezvoltarea, criza alimentară, degradarea mediului, creșterea demografică, scăderea resurselor de materii prime, imensele cheltuielile militare, creșterea necontrolată a urbanizării, fapt ce impune necesitatea adoptării unor măsuri la nivel național și internațional fără precedent pentru rezolvarea acestora.

Caracterul extrem de complex pe care l-a căpătat economia mondială, numeroasele implicații ale procesului de internaționalizare a vieții economice, apariția diferitelor crize globale și a crizei economice mondiale, cerința edificării unei noi dimensiuni a securității economice reprezintă probleme principale care își pun amprenta asupra sistemului internațional de securitate în epoca actuală.

O trăsătură de bază a economiei mondiale contemporane este creșterea numărului de state suverane membre ale comunității internaționale, fapt ce înseamnă o multiplicare considerabilă atât a centrelor de decizie din economia mondială, cât și a fluxurilor economice dintre țări, a complexității și a volumului schimburilor internaționale. Existența și chiar amplificarea decalajelor economice dintre acestea și concurența pe care ele o implică, se pot constitui în surse de distorsiuni și dezechilibre, cu influențe asupra echilibrului economic. Economia mondială cunoaște, în ultimii ani, procese și tendințe contradictorii, care influențează prin intermediul accentuării interdependențelor internaționale, libertatea economică a tuturor țărilor. Libertatea economică a unei țări reprezintă voința exprimată și reglementată a unui stat de a permite intrarea și ieșirea, fără restricții, a persoanelor, a mărfurilor, a capitalurilor și a ideilor, respectiv implicarea în schimbul de valori materiale și spirituale cu celelalte state.

Economia mondială actuală din punct de vedere al nivelului de dezvoltare reflectă decalajele mari existente, în această perioadă existând deosebiri atât de la o țară la alta, cât și de la o zonă geografică la alta, în domeniul înzestrării cu echipamente de producție, în domeniul personalului calificat, în domeniul cunoștințelor tehnice și manageriale, aceste diferențieri considerabile se manifestă mai ales în posibilitățile de producție. Factorii de producție exercită un rol important în ceea ce privește asigurarea ocupării forței de lucru, diminuarea instabilității și dezvoltarea economică echilibrată, vânzarea peste graniță a unor cantități de bunuri din producția internă, ce depășesc nevoile proprii, acțiuni specifice statelor unde producția destinată exportului deține o pondere ridicată.

Economia națională a fiecărei țări nu este și nu poate fi izolată de celelalte economii, de restul lumii, deoarece orice țară are nevoie de mărfuri pe care nu le produce, de care nu dispune sau datorită faptului că resursele naturale sunt diferite. Totodată, oricât de diversificată ar fi economia unei țări, ea nu poate produce absolut toate bunurile și serviciile de care are nevoie, iar fiecare economie dispune de excedente la anumite produse, care depășesc cererea internă și trebuie valorificate pe piața externă. De asemenea, prin exporturi către alte țări orice stat poate realiza o eficiență economică superioară, poate crește productivitatea muncii naționale sau

poate procura resurse financiare suplimentare care să multiplice posibilitățile de dezvoltare ale acestuia.

Globalizarea economică desemnează ansamblul fenomenelor ce rezultă din deschiderea crescândă a economiilor spre mărfuri și capitaluri străine, căutarea de către state și firme a celor mai bune oportunități de profit, organizarea de producții la nivel global și rapiditatea circulației informației ce stimulează schimburile dintre națiuni. Aceasta implică o cooperare mai apropiată a țărilor lumii, prin intermediul intensificării circulației bunurilor și serviciilor, a capitalului și a forței de muncă.

Globalizarea activităților economice reprezintă un fenomen a cărui existență nu poate fi pusă la îndoială, eficiența economică este influențată nu numai de calitatea, cantitatea și costul produselor la un moment dat, ci și de măsura în care ele satisfac consumul. Racordarea economiilor naționale la fluxurile economice internaționale comportă o multitudine de aspecte și probleme care evidențiază mult mai strânsă legătură de interdependență și cooperare, dar și stările tensionale și contradicție dintre țări. Ea are ca prin efect integrarea prin activități economice a unei părți tot mai mari din populația globului prin crearea de noi locuri de muncă, dar și apariția de noi consumatori fapt ce mărește veniturile realizate de producători, totodată ea reprezintă și o standardizare a practicilor economice și tehnologice, fapt ce permite o îmbunătățire a proceselor economice la scara întregii planete.

Acest proces va contribui la dezvoltarea condițiilor de viață ale populației din întreaga lume, țările sărace vor avea acces la noi piețe pentru a-și putea vinde produsele, investitorii vor putea să-și dezvolte relațiile generate de actele de vânzare-cumpărare pentru a facilita obținerea unor produse noi la prețuri accesibile populației din țările proprii, totodată oamenii vor putea călători în alte zone sau regiuni pentru a presta diverse activități fizice sau intelectuale necesare satisfacerii trebuințelor proprii.

În întreaga lume, forțele economice depășesc granițele naționale, de aici rezultă mai mult comerț și o prosperitate mult sporită. Evoluția economiei atât în sens geografic, prin includerea de noi țări în circuitul economic mondial, cât și în sens calitativ, bazat pe progresul științei și tehnicii, a avut loc printr-o întrepătrundere a fenomenelor de creștere și dezvoltare economică.

Procesele de cooperare și de integrare economică interstatală au dobândit forme clare de manifestare pe scară largă, în special după cel de-al Doilea Război Mondial. Aceste procese au îmbrăcat forme diverse, de la acorduri comerciale mai mult sau mai puțin formalizate prin mecanisme și instituții, până la forme de reunire a unor elemente specifice statelor naționale în elemente noi, ce aveau caracter supranațional sau transnațional. Odată cu dezvoltarea relațiilor economice internaționale s-au format și s-au consolidat și celelalte elemente și instrumente funcționale ale economiei mondiale: organizații, organisme comerciale, mecanisme și instrumente comerciale, monetare, financiare etc. Totodată, s-a creat cadrul juridic internațional ce include principiile, normele și reglementările relațiilor economice internaționale dintre state.

În această perioadă, principalii actori care se manifestă în planul economiei mondiale sunt statele naționale, firmele multinaționale și organismele de integrare economică interstatală de diverse tipuri. Legăturile dintre aceștia sunt din ce în ce mai complexe, încât niciunul nu poate funcționa normal, în absența interacțiunii cu ceilalți. Globalizarea economiei, dezvoltarea extrem de rapidă a comunicațiilor și a transporturilor au condus la dispariția semnificației distanțelor la scară mondială și la o globalizare a concurenței, astfel încât orice actor economic, indiferent de dimensiunea sa, trebuie să țină cont și de ceilalți pentru a putea supraviețui.

Totodată, actorii economici pot utiliza elemente de producție, de oriunde, atâta timp cât sunt eficiente, deoarece posibilitățile de alegere a acestora sunt infinit mai variate. Aceste condiționări reciproce aduc și unele riscuri, cum ar fi: interdependența crescută dintre piețe face ca orice problemă apărută într-o țară sau regiune să se propage către toate; viteza de schimbare a tehnologiilor devine foarte accelerată, iar firmele care nu pot continua să le achiziționeze sau înlocuiască rapid pe cel nou apărute sunt eliminate de pe piață; creșterea prețului energiei poate determina efecte economice puternice, domenii întregi putând fi amenințate cu dispariția.

Dezvoltarea fiecărei țări nu poate face abstracție de relațiile economice cu alte țări, de fluxurile economice internaționale. În etapa actuală, are loc creșterea rolului factorului extern în viața economică internă a statelor, deoarece modalitățile

de fabricare și de consum ale bunurilor materiale și ale serviciilor nu se limitează la frontierele naționale, ele iau în considerare cadrul economiei mondiale și schimburile dintre țări. Relațiile economice, însă, pot influența economiile naționale și prin transmiterea efectelor perturbatoare, ale dezechilibrelor, crizei, inflației care se pot propaga prin interdependențele dintre ele. Oscilațiile economiei mondiale influențează economiile naționale, în funcție de ponderea exporturilor și a importurilor în produsul național brut, de structura materială a acestora, ca și de balanța de plăți externe.

În fiecare țară, asigurarea stabilității și creșterii economice nu este posibilă fără luarea în calcul a relațiilor externe, în cadrul schimburilor care au loc la scară mondială și de care beneficiază simultan toate națiunile lumii. În asemenea context, se remarcă următoarele tendințe: pe de o parte, are loc creșterea interdependențelor dintre țări, se armonizează economiile naționale la evoluția și la tendințele economiei internaționale, imprimându-li-se o dinamică susținută și, pe de altă parte, se constată un fenomen invers și anume, relațiile internaționale sunt sensibile la trepidățiile uneia sau alteia din economiile naționale, fapt ce determină agravarea unor fenomene de instabilitate, de exemplu șomajul, deficitul bugetar, care afectează, direct sau indirect, într-o măsură mai mare sau mai mică, desfășurarea relațiilor economice internaționale.

Un loc foarte important în economia actuală îl ocupă posibilitatea statelor de a schimba între ele produse specifice diferitelor zone geografice. Relațiile de interdependență dintre țări, schimburile economice internaționale, sunt legate de politicile pe care statele lumii le promovează. Dotarea producției cu echipamente și tehnologii, aprovizionarea cu materii prime, valorificarea resurselor economice, mărirea randamentelor, creșterea economică, condițiile de muncă și viață ale oamenilor depind de relațiile cu alte țări, totodată în cadrul acestor noi relații de cooperare, prin schimburi reciproc avantajoase, se poate beneficia și de rezultatele cercetării științifice și tehnologice mondiale.

Creșterea economică este esențială dacă guvernele statelor vor să-și îndeplinească promisiunile costisitoare făcute cetățenilor: asigurarea serviciilor medicale, pensii, ameliorarea crizei economice cauzate de șomaj etc. De asemenea,

în viitor, îngrijirea pensionarilor va necesita o parte din ce în ce mai mare din producția forței de muncă angajată, datorită îmbătrânirii populației și faptului că raportul dintre angajați și pensionari se va modifica în următorii ani.

Totodată, bunăstarea unei națiuni depinde în mare măsură și de bunăstarea economică a orașelor sale, deoarece țările urbanizate au venituri mai mari decât celelalte națiuni, economii mai stabile, instituții mai puternice și o capacitate mai mare de a înfrunța volatilitatea economiei globale. Orașele au un rol din ce în ce mai important în crearea bunăstării prin dezvoltarea serviciilor sociale, atragerea investițiilor și îmbunătățirea vieții locuitorilor acestora. Ele reprezintă și factorul care modernizează zonele rurale dezvoltând infrastructura dintre acestea și orașe, mărind productivitatea rurală și facilitând accesul locuitorilor din mediul rural la educație, sănătate, piețe, credit, informare și alte servicii specifice zonelor urbane. Economii urbane constituie baza comunităților puternice, ele oferă multiple avantaje: locuri de muncă mai numeroase, venituri mult mai sigure, infrastructură îmbunătățită, mărirea și dezvoltarea capacităților locale de producție, întărirea coeziunii sociale și respectarea identității culturale.

Tehnologia și rolul acesteia în creșterea economică

Economiile secolului XXI vor supraviețui și vor prospera doar dacă vor implementa noile inovații tehnologice. Acestea vor schimba natura muncii, a locurilor de muncă, a capitalului, a concurenței, a piețelor și a clienților. Noile tehnologii și răspândirea lor cu succes au un impact hotorâtor asupra economiei și societății, dezvoltarea tehnologică determină transformări profunde în multe sectoare ale economiei și societății.

Aceste evoluții s-au manifestat prin: modificări ale participării unor ramuri economice la realizarea produsului social; apariția sau dispariția unor domenii și meserii noi; modificarea profilului de producție al unor întregi regiuni geografice. Progresele tehnologice din ultimul secol au făcut posibil să se producă mai mult decât se cere și să se ofere mai mult decât este nevoie. Economii moderne sunt capabile să producă cantități imense de bunuri și servicii la prețuri foarte mici. Aceasta îi face atât pe producători, cât și pe consumatori să privească produsele ca pe niște mărfuri ce se

pot arunca relativ ușor, nu ca pe niște articole ce înglobează energie și materiale valoroase, care ar trebui întreținute și concepute pentru perioade mari de timp.

Schimbările datorate evoluției tehnologiei afectează, în prezent, toate domeniile de activitate ale economiei și ale vieții cotidiene ale muncitorilor, astfel: închiderea întreprinderilor determină concedierea forței de muncă, găsirea unui nou loc de muncă implică parcurgerea unei distanțe mai mari față de domiciliu sau o schimbare a acestuia transformare ce solicită o mai mare mobilitate, fapt care, pentru angajații în vârstă și familiile lor, este deosebit de stresant; schimbarea tabloului profesional necesită recalificarea forței de muncă, care este dificil de realizat după o anumită vârstă; reducerea volumului de muncă datorită sistemelor de producție automatizare mărește timpul liber disponibil al muncitorilor, aceștia trebuind să-și reorganizeze petrecerea acestuia, pentru păstrarea sănătății fizice și psihice; mărirea numărului întreprinderilor localizate în străinătate, din cauza nivelului scăzut al impozitelor și al costurilor forței de muncă, lucru ce implică creșterea șomajului în țările de origine.

Totodată materiile prime ieftine, multe provenite din țările în curs de dezvoltare, susțin de asemenea consumurile, extracția masivă de combustibili și minerale distruge ecosistemele țărilor exportatoare, declanșează tulburări sociale, iar, în unele cazuri, conduce la războaie devastatoare pentru resurse, în timp ce majoritatea oamenilor din zonele afectate obțin beneficii minime. Cu toate că vechile țări industrializate continuă să fie producătorii principali de bunuri, se fac din ce în ce mai multe produse și în țările sărace. În industriile cu manoperă intensivă, cum ar fi industria textilă, firmele multinaționale caută mereu mână de lucru ieftină, iar multe dintre țările în curs de dezvoltare se află într-o adevărată competiție în ceea ce privește menținerea unui nivel scăzut al veniturilor muncitorilor.

Pentru susținerea unei economii ce folosește mai puține resurse, atât consumatorii cât și producătorii trebuie să acorde o mai mare atenție duratei de viață a produselor, ei trebuie să fie interesați nu numai de caracteristicile produsului în sine, cum ar fi cantitatea de energie necesară utilizării acestuia, dar și de materialele și tehnicile de producție folosite pentru confecționarea produsului, precum și de diversele tipuri de deșeuri generate

în cadrul acestui proces. Totodată trebuie luate în considerare cât de eficient asigură aceste produse facilitățile dorite, durata de viață a produselor și ceea ce se întâmplă cu acestea atunci când ajung la sfârșitul perioadei utile.

Societatea informațională a devenit realitate odată cu explozia Internetului, în ultimul deceniu al secolului XX. Fluxurile financiare și de informații au facilitat integrarea economică și apropierea politică a statelor, au omogenizat necesitățile și comportamentele de consum ale indivizilor. Fluxurile de servicii au creat atât suportul logistic al internaționalizării economiilor, cât și instrumentele de politică economică utilizate în liberalizarea comerțului internațional.

Odată cu apariția Internetului s-au produs schimbări majore în viața omului, iar datorită creșterii exponențiale a acestuia, răspândirii telecomunicațiilor și sistemelor informatice, existența i s-a ușurat și îmbunătățit, lumea a devenit din ce în ce mai conectată la tot ce se întâmplă, implicit și economia s-a schimbat. Studiile din ultimii ani indică trecerea de la economia industrializată la cea informatizată, unde serviciile de telecomunicații, omniprezente, formează infrastructura de bază a economiei moderne. Telecomunicațiile și industria tehnicii de calcul, deși au apărut pe scena economiei mondiale în momente diferite, la mare distanță în timp, ca activități înscrise în sectoare distincte formează una dintre cele mai moderne și dinamice ramuri ale economiei actuale, asocierea lor a condus la apariția mijloacelor de diseminare rapidă a informației.

Din economia informatizată fac parte companiile, societățile, întreprinderile ce își realizează veniturile, parțial sau în totalitate, prin activități legate în mod direct de Internet sau prin valorificarea bunurilor și serviciilor utilizate în sectorul Internet. Această economie a înregistrat, în ultimii ani, o creștere spectaculoasă, deschizând noi posibilități de comunicare, colaborare și coordonare a interacțiunilor dintre state, firme, consumatori și ceilalți parteneri de tranzacții. Caracteristicile esențiale ale ei sunt informația și viteza, și este posibil ca, în viitorul apropiat, tranzacțiile prin Internet să se dezvolte suficient de mult încât să influențeze fluxurile comerciale internaționale într-o și mai mare măsură.

În condițiile globalizării și utilizării pe scară largă a Internetului, numărul entităților economice

care pot intra în relații la scară mondială devine tot mai mare. Noua economie, bazată pe inovații, va fi o fuziune între tehnologie și economie, ce va genera prosperitate la nivel global, ea va plasa în primul plan cercetarea, nevoile consumatorilor, ce vor implica într-o măsură din ce în ce mai mare conceperea, realizarea, utilizarea bunurilor și serviciilor, începând încă din stadiul cercetării și dezvoltării acestora. Ea va avea și un caracter interactiv, participativ, realizând interfața dintre ofertă și cerere în spațiu și timp. Rolul consumatorului va crește, deoarece el poate deveni o importantă sursă de idei inovatoare pentru producător, în scopul menținerii sau extinderii pieței sau al sporirii gradului de confort. Ea va presupune un consum mult mai mare de muncă de concepție, de înaltă calificare, conducând la noi locuri de muncă, oportunități de afaceri nelimitate prin realizarea unor domenii ce vor facilita integrarea sau individualizarea diferiților consumatori.

Diminuarea consumului de resurse, mărirea spiritului întreprinzător, creșterea productivității muncii, a vitezei producerii și a schimbării proceselor economice, reprezintă efecte economice importante ale economiei digitale. Ea crește într-un ritm mai rapid decât economia fizică, iar pe lângă noile strategii de afaceri pe care le oferă, ea are o mare influență și un mare impact asupra sectoarelor tradiționale ale economiei fizice.

În economia fizică, distribuitorul deține funcția de intermediere prin eficientizarea distribuției, prin informațiile oferite în legătură cu produsele comercializate și prin posibilitatea pentru cumpărător, de a-și minimiza costurile de tranzacție, datorită amplasării facilităților de distribuție în apropierea cumpărătorului. În economia digitală nu mai apar problemele legate de distanță, pentru că aceasta se face direct la domiciliul cumpărătorului, nici cele legate de accesul la informație, deoarece Internetul facilitează informarea comparativă ce precede decizia de cumpărare. Cea mai simplă formă de distribuție electronică are avantajul de a funcționa non-stop și de a-și actualiza cu multă ușurință oferta.

Noile tehnologii ale informației și comunicațiilor pot ajuta la crearea unei forțe de muncă instruite, integrarea digitală creează noi oportunități de piață pentru companii și indivizi, elimină barierele care suprimă în mod tradițional circuitul informației și lasă să circule bunurile, promovând eficiența

ca scop final. În economia bazată pe cunoaștere, creșterea economică depinde de investiția în informație, fapt ce duce la mărirea capacității de producție mai mult decât factorii tradiționali. Cunoașterea devine factor de bază, iar resursele umane și abilitățile profesionale dobândesc un rol mult mai important. Economia digitală este caracterizată de modificări radicale în natura muncii și a relațiilor de muncă, cu implicații profunde asupra stilurilor de viață și de muncă ale oamenilor. Se pune din ce în ce mai mult accentul pe soluții informatice orientate din interiorul firmelor spre: clienți, partenerii din cadrul industriei și angajați, oriunde și oricând, pentru a răspunde mai bine oportunităților apărute pe noua piață economică.

Produsele și serviciile electronice existente în prezent recunosc și anticipează schimbările ce survin în peisajul afacerilor marilor companii, unde viteza de reacție și de adaptare, precum și folosirea tehnologiei informației au devenit la fel de importante pentru sporirea veniturilor și profiturilor ca și abilitățile clasice. Modelele comerciale noi implică noi moduri de cumpărare, de vânzare și de a face afaceri, nu mai există granițe, totul s-a schimbat, astăzi nu mai sunt limitări între cerere și ofertă. Oferta exprimată pe Internet ajunge la clienți în toată lumea, în plus comerțul electronic schimbă prejudiciile în privința publicității produsului și accelerează afacerea transportului de bunuri.

Cu excepția Africii și Orientului Mijlociu, mai bine de 80% din utilizatorii de Internet de pe tot globul au făcut deja cumpărături online, ceea ce denotă atât puterea actuală a comerțului electronic, cât și potențialul lui. O altă provocare care se dezvoltă rapid este aceea a formelor de plată, cu bani electronici și cu cerințe din ce în ce mai complicate de siguranță, pentru a evita escrocheriile.

Viteza transformărilor tehnologice a creat profesii noi și a schimbat mediul de lucru. Un număr mare de angajați își oferă serviciile fără a-și părăsi locuințele, iar marile companii au stabilit relații comerciale la scară mondială prin conexiuni virtuale. Aceste forme noi de muncă prezintă provocări majore pentru coordonarea activităților și fluxul rapid de date și informații. Majoritatea profesiilor moderne sunt completate cu abilități în tehnologia informației, iar unele profesii depind în întregime de aceste noi tehnologii. Strategiile de lucru ale statelor și structurile firmelor sunt în continuă schimbare după dezvoltarea noilor

tehnologii. În aceste context, metodele de lucru virtuale și digitale înseamnă o productivitate mai mare, costuri administrative mai scăzute și un echilibru mai bun pentru angajați între viață și muncă.

Dezvoltarea sistemelor de comunicație și globalizarea economiei permite tuturor agenților economici să stabilească relații cu clienții la scară mondială, deoarece oamenii aleg calitatea și cea mai bună ofertă de preț.

Perspective privind integrarea economică

În perioada actuală, lumea se confruntă cu situații noi, cu procese și fenomene necunoscute în trecut, ce aduc în prim-planul vieții sociale, economice și politice provocări, oportunități și amenințări noi, iar modul în care acestea vor fi abordate se va reflecta direct asupra tuturor planurilor și proiectelor de dezvoltare economică, își vor pune amprenta, în mod obiectiv, asupra cursului vieții economice, la toate nivelurile și asupra capacității oamenilor de a-și satisface nevoile, de a se bucura de viața de zi cu zi.

Din cauza dezechilibrelor economice, datorate surplusurilor sau deficitelor comerciale mari, cheltuielilor imprudente ale guvernelor, decalajelor economice dintre state, se manifestă din ce în ce mai acut crize economice mondiale, fenomene ale cărei efecte sunt: încetinirea ritmului creșterii economice, inflația galopantă, creșterea însemnată a șomajului, oscilațiile valutare greu de controlat. Totodată, efectele lor sunt agravate și crizele energetice, alimentare sau ecologice ce adâncesc și mai mult dezechilibrele și instabilitatea economică mondială.

Marile crize ce afectează economia mondială și interesele marilor actori economici impun, mai mult ca oricând, găsirea de soluții globale cu participarea efectivă a tuturor statelor. Noile tendințe economice marcate de evoluția spre globalizare a unor fenomene și probleme economice, cu deosebire a celor legate de producția de mărfuri, dar și de cercetare științifică, precum și de participarea diferitelor economii la circuitul economic mondial devin o componentă esențială a oricărei strategii naționale de dezvoltare, fiindcă schimburile de mărfuri și servicii reprezintă factorii unificatori ai societății mondiale în ansamblul său.

Prosperitatea popoarelor lumii se află într-o strânsă relație cu forma și calitatea organizării lor

economice. Dezvoltarea economică trebuie să țină seama și de faptul că abundența de resurse naturale nu reprezintă o condiție necesară, nici suficientă, pentru bunăstarea economică, țările care vor adopta politici ce descurajează cetățenii să fie activi sau să aibă inițiative vor stagna din punct de vedere al creșterii economice.

Abordările actuale privind asigurarea securității regionale și globale consideră necesară existența unei strânse legături între globalizare și securitatea internațională, pe de o parte, între democratizare, respectarea drepturilor omului, ale minorităților și dezvoltarea economică, pe de altă parte. Deoarece dezacordurile nu vor dispărea, ele se vor muta de la disputele militare și teritoriale din secolul trecut, pe teritoriul global al relațiilor comerciale și ca răspuns la noile pericole și amenințări, statele lumii, în primul rând, statele cu potențial militar și economic semnificativ, au adoptat noi principii de organizare a securității regionale și globale bazate pe democrație, dezvoltare economică, guvernare eficientă și respectarea legilor.

Modalitatea principală de colaborare dintre țări, pentru rezolvarea problemelor complexe și variate ale economiei mondiale actuale, o reprezintă integrarea economică. Fiecare națiune are ceva de dat sau de primit de la celelalte națiuni, nicio economie națională nu se poate sustrage interferențelor cu economia mondială, nu poate evolua în direcțiile și la nivelul dorit fără a se suprapune cu economiile celorlalte state, nu se poate lipsi de oferta și de piața celorlalți actori economici, indiferent de gradul său de dezvoltare economică, iar schimburile comerciale trebuie să se dezvolte conform voinței politice comune a statelor, fără constrângeri și fără să se țină cont de granițele naționale.

Datorită acestor cauze se manifestă tendința tot mai puternică a diferitelor economii naționale de a colabora sub forme variate, prin înființarea și funcționarea unor organizații economice subregionale, regionale sau continentale, cunoscute sub denumirea de asociații, uniuni, comunități, uniuni vamale, zone de liber schimb, care să reprezinte interesele economice comune ale țărilor, activitate ce poate fi ușurată și de apropierea geografică, precum și de alte elemente de ordin istoric sau politic. Formarea acestor ansambluri economice este un proces de durată, ce trebuie să depășească multe obstacole istorice, cum ar fi diferențele privind capacitatea de producție

a economiilor naționale, nivelul de trai și cel al salariilor, totuși în spațiul economic internațional au apărut ansambluri economice, precum: UE, NAFTA, ASEAN, MERCOSUR, ce reprezintă o treaptă de dezvoltare superioară tuturor celorlalte forme de asociere cunoscute până în prezent.

Apariția și intensificarea rolului acestor organisme internaționale reprezintă caracteristica economiei moderne, care se confruntă cu apariția fenomenelor globale, cum ar fi intensificarea integrărilor regionale, interregionale, în același timp cu procesul de globalizare a producției și a altor domenii de activitate. Vechile relații clasice de schimburi de mărfuri lasă loc noilor relații unde colaborarea se extinde și înglobează cele mai diversificate forme de activitate umană, iar vechile interdependențe bazate pe diferențele de resurse sau pe diviziunea internațională a muncii sunt amplificate prin interdependențele rezultate din acțiunile de cooperare.

Întemeindu-se pe principiile dreptului internațional, integrarea economică internațională presupune aderarea voluntară a statelor la sistemele internaționale de cooperare economică, caracterizate prin stabilitate în timp, care au structuri organizatorice proprii și care dispun de mijloace pentru realizarea obiectivelor stabilite. Ea se manifestă și prin instituționalizarea raporturilor de colaborare dintre țări.

În prezent, integrarea economică se îndeplinește printr-un proces pe orizontală, concretizat prin formarea unor noi organizații și prin aderarea altor state la cele deja existente. Însă, pe de altă parte, este sesizabilă și o evoluție pe verticală având drept consecință adâncirea proceselor integraționiste demarate cu mult timp în urmă, prin crearea unor noi instrumente care să stimuleze și mai mult raporturile economice reciproce deja existente.

În contextul actual al aprofundării, fără precedent, al interdependențelor dintre țări, restructurarea economiilor naționale pe baza factorilor interni ai dezvoltării, nu poate fi concepută în afara cadrului economic internațional și al unei participări active la circuitul economic mondial. Pentru orice țară, participarea la circuitul economic mondial nu este un obiectiv cu o importanță în sine, ci este o necesitate obiectivă generată de numeroși factori. Complexitatea economiei moderne, gradul înalt de diversificare a activităților și a ritmurilor rapide de promovare a progresului tehnic, determină

ca nicio țară să nu-și mai poată asigura dezvoltarea economică fără promovarea schimburilor economice tot mai intense cu exteriorul.

Interdependențele economice internaționale se adâncesc și se diversifică continuu, în strânsă legătură cu: schimbările politice de anvergură care au loc pe arena mondială; modificarea structurii lumii contemporane din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare economică; diversificarea centrelor de putere pe plan economic internațional; evoluția prețurilor internaționale datorate influenței diverșilor actori economici; adâncirea diviziunii internaționale a muncii, îndeosebi ca urmare a evoluției științei și tehnicii.

Dezvoltarea științei și tehnicii reprezintă nu numai motorul progresului economic, ci și factorul decisiv al procesului de internaționalizare a vieții economice la scară universală. Comerțul zilelor noastre este mult facilitat de miniaturizarea producției economice, produsele sunt mai mici, mai ușoare, mai eficiente și mai utile, dimensiunile reduse și greutatea scăzută le ușurează circulația internațională. Totuși, subdezvoltarea economică a unor state reprezintă un element care împiedică schimburile comerciale și constituie un real factor perturbator atât al economiei mondiale în ansamblu, cât și al evoluției economiei din statele dezvoltate, deoarece acestea au nevoie de noi piețe de desfacere pentru produsele lor de tehnicitate ridicată, dar pentru ca asemenea produse să aibă întrebuințare în statele subdezvoltate, populația acestora trebuie adusă la un minim grad de instruire și de dotare tehnică.

Factorii de decizie politică din majoritatea țărilor lumii au acceptat ideea că atunci când sectorul de servicii funcționează ineficient, el reprezintă un impediment major în procesul creșterii economice, fiind preferabilă acoperirea necesarului de servicii din import. Totodată, aprecierea gradului de eficiență a unui sector de activitate nu se poate realiza decât prin confruntarea rezultatelor obținute cu rezultatele de pe piața mondială, pentru care trebuie să se comence liber cu aceasta. Orientarea spre un comerț liber global este susținută și de alianța dintre sistemul economic și sistemul de telecomunicații, ce permite ca tratativele între parteneri aflați în colțuri diferite ale lumii să se desfășoare ca și cum s-ar afla în aceeași încăpăre, discutând și având la dispoziție aceleași documente.

Identificarea performanțelor înregistrate de fiecare ramură a economiei unei țări este relevantă

pentru trasarea strategiilor, politicilor economice și pentru conturarea instrumentelor utilizabile, în scopul protejării pieței interne sau pentru deschiderea acesteia față de furnizorii specializați care doresc să își valorifice oferta și capacitățile de producție. Fiecare stat trebuie să-și orienteze specializarea producției ținând seama de înzestrarea cu factori de producție, de abundența sau de raritatea resurselor de care dispune, de nivelul productivității muncii și al costurilor pe care le are în comparație cu performanțele internaționale ale acestora, încât produsele oferite să fie competitive și deci, schimburile pe care le realizează să fie eficiente.

Printre cele mai importante măsuri ce sunt necesare a fi adoptate de către decidenții politici se numără și stabilirea unor standarde de realizare a produselor adecvate cerințelor actuale ale societății, instituirea unor programe comune de etichetare a tuturor bunurilor materiale realizate, prin procesul de producție, pentru identificarea cu ușurință a caracteristicilor tehnice și riscurilor de folosire ale acestora sau reanalizarea sistemului de taxe la nivel global.

De asemenea guvernele naționale și organizațiile internaționale trebuie să stabilească reguli clare privind migrația forței de muncă. Aceasta reprezintă procesul de trecere a forței de muncă dintr-o țară în alta, în vederea desfășurării unei activități în afara țării unde se află reședința permanentă a persoanelor ce migrează, urmând ca acestea să fie retribuite de către persoane fizice, juridice, state sau organisme internaționale pentru care desfășoară activitățile respective. În țările de unde emigrează forța de muncă are loc o slăbire a potențialului de muncă și cercetare, fapt ce înseamnă că investițiile în pregătirea și cheltuielile de la bugetul statului respectiv făcute pentru calificarea forței de muncă nu au eficiență și finalitate pe plan național. De aceea, migrația internațională a forței de muncă generează o serie de tensiuni și contradicții între țările de emigrație și cele de imigrație.

Caracteristica esențială a situației în care se află economia mondială actuală o constituie asimetria profundă dintre nivelurile de dezvoltare ale statelor, fapt ce influențează în mare măsură legăturile economice dintre acestea. Lumea fiind împărțită în țări dezvoltate și subdezvoltate se impune eliminarea decalajelor și crearea condițiilor ca fiecare economie să dispună de programe de

dezvoltare care să garanteze forței de muncă stabilitate și siguranță. Dacă statele devin suficient de interdependente din punct de vedere economic este foarte probabil că nu se vor mai ataca unele pe altele, comerțul mondial le va apropia și mai mult, iar starea de bună înțelegere dintre popoare va fi garantată.

În același timp, asigurarea unor relații economice consolidate între state garantează pacea mondială, interdependența economică constituie un model de securitate și prosperitate globală, ea reprezintă și un deziderat al tuturor actorilor din sistemul internațional de securitate. Pentru aceasta, este necesar ca toate guvernele trebuie să adopte politici economice prin care să atenueze imperfecțiunile din domeniul colaborării economice, reglementări ce vor legifera organizarea activităților și comportamentul participanților ce desfășoară activități economice.

Concluzii

Viitorul societății umane din punct de vedere al sistemului economic nu poate ieși din anumite moduri generale de dezvoltare, totuși unele fenomene actuale își vor pune amprenta asupra evoluțiilor atât la scară națională, cât și la scară zonală sau mondială. Problemele economiei mondiale sunt extrem de complexe, dar omenirea trebuie să devină conștientă că fără o cristalizare a intereselor comune și fără o apropiere a punctelor de vedere, în viitor situația în ansamblul său se va degrada, iar găsirea unei soluții comune va deveni mereu mai dificilă.

Nimeni nu își poate imagina că se vor putea găsi pe termen scurt soluții tuturor și dificilelor probleme economice ale omenirii, însă se pot obține unele rezultate în problemele cele mai urgente. Este posibil ca la început rezultatele să fie limitate, dar în perspectivă acestea pot avea o importanță majoră.

În epoca actuală, este necesar să se depună eforturi coordonate și intensificate pentru a crea o nouă ordine economică internațională ce trebuie considerată de către toți actorii economici ca fiind echitabilă. Soluționarea justă a problemelor economice ale comunității internaționale, pentru a avea efect, necesită participarea tuturor statelor, indiferent de mărimea sau nivelul lor de dezvoltare, creșterea rolului organismelor internaționale, eliminarea barierelelor politice și efortul constant de implementare al politicilor adoptate.

BIBLIOGRAFIE

Baumol J. William, Litan E. Robert, Schramm J. Carl, *Capitalismul bun, capitalismul rău și economia dezvoltării și a prosperității*, Editura Polirom, Iași, 2009.

Buzan Barry, Little Richard, *Sistemele internaționale în istoria omenirii. Reconfigurarea studiului relațiilor internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2009.

Năstase I. Gabriel, *Implicațiile cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și inovării în sistemul de securitate*, Editura AGIR, București, 2012.

Canton James, *Provocările viitorului. Principalele tendințe care vor reconfigura lumea în următorii 5, 10, 20 de ani*, Editura Polirom, Iași, 2010.

Frunzeti Teodor, *Globalizarea securității*, Editura Militară, București, 2006.

Stiglitz E. Joseph, *Mecanismele globalizării*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Tudose Mihai, *Securitatea economică în era transformărilor globale*, Editura RAO, București, 2013.

Stănescu Vasile, *Știința globalizării*, Editura All Beck, București, 2005.

Văduva Gheorghe, *Războiul asimetric și noua fizionomie a conflictualității armate*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2007.

www.europa.eu.

www.consilium.europa.eu.

www.worldeconomics.com

www.economist.com

www.iem.ro

www.worldscientific.com